

**Riksdagens
bankfullmäktiges
berättelse
2002**

Helsingfors 2003

B 8/2003 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2002**

**TILL
RIKSDAGEN**

HELSINGFORS 2003

ISSN 1237-4342

EDITA PRIMA AB, HELSINGFORS 2003

I N N E H Å L L

	Sida		Sida
PENNINGPOLITIK OCH EKONOMI ..	5	Bokslutsbilagor	19
Europeiska centralbankens penningpolitik och ekonomin i euroområdet	5	Kommentarer till bokslutet	21
Produktion och sysselsättning	5	Kommentarer till balansräkningen	23
Prisstabiliteten i euroområdet	7	Kommentarer till resultaträkningen	24
ECB:s penningpolitik	8	FINLANDS BANKS FÖRVALTNING OCH ÄRENDE	
Den offentliga ekonomin i euroområdet ...	9	ANDLAAGDA AV BANKFULLMÄKTIGE	26
Ekonomin i Finland	11	Inledning	26
Den samhällsekonomiska utvecklingen	11	Finlands Banks vinstutdelning	27
De offentliga finanserna i Finland	12	Administration	28
Prisstabiliteten i Finland och ECB:s penningpolitik	12	Direktionen	28
Finansmarknaden	13	Bankfullmäktiges sammansättning	29
Kontantförsörjning	14	Revisorer	29
FINLANDS BANKS BOKSLUT	16	Revisionen	30
Balansräkning	16	Verksamhetsberättelse om E. J. Längmans fonder	30
Resultaträkning	18	FINANSINSPEKTIONEN	31

Siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i februari 2003.

PENNINGPOLITIK OCH EKONOMI

Europeiska centralbankens penningpolitik och ekonomin i euroområdet

Produktion och sysselsättning

Den globala recessionen, som börjat 2001, fortsatte under hela 2002. Detta gällde också för euroområdet där den ekonomiska utvecklingen klart försvagades från året innan mätt i ekonomisk tillväxt. BNP-tillväxten, som 2001 nått drygt 1 %, sjönk 2002 till knappt 1 %. Ekonomin i euroområdet befann sig följaktligen i recession.

Recessionen i euroområdet följde mönstret med avtagande ekonomisk tillväxt världen över. Också andra stora ekonomier hade en svag utveckling: den japanska ekonomin krympte och i Förenta staterna var tillväxten lägre än normalt (tabell 1). I motsats till 2001 blev tillväxten i euroområdet 2002 dock lägre än i Förenta staterna, där ekonomin redan började återhämta sig. Ännu 2001 hade ekonomin i euroområdet vuxit snabbare än den amerikanska, som först drabbades av recession. 2002 var den ekonomiska tillväxten klart lägre och arbetslöshetsökningen högre än i Förenta staterna. Sålunda fortsatte recessionen i euroområdet att fördjupas samtidigt som ekonomin i Förenta staterna vände svagt uppåt. Tillväxtskillnaden förändrades följaktligen åter till förmån för Förenta staterna.

Tabell 1. Nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen 2002

	Euro- området	Förenta staterna	Japan
BNP-tillväxt, %	0,8	2,4	0,3
Arbetslöshet, %	8,3	5,8	5,4
Konsumentprisökning, %	2,2	1,6	-0,9
Bytesbalans, % av BNP	-0,9	-4,8	2,8
Budgetsaldo, % BNP	-2,2	-3,1	-7,8

Källa: Eurostat.

Den svaga ekonomiska tillväxten började under året inverka negativt på sysselsättningen och arbetslösheten. Den sedan flera år goda sysselsättningsutvecklingen i euroområdet bröts och arbetslösheten vände svagt uppåt (tabell 2). Arbetslösheten i euroområdet steg 2002 med 0,3 procentenheter till 8,3 %. Perioden med kraftig sysselsättningsuppgång 1998–2001 var också över.

Tabell 2. BNP-tillväxt, sysselsättningstillväxt och arbetslöshet i euroområdet

	BNP	Syssel- sättning	Arbetslöshet
1997	2,3	0,9	10,9
1998	2,9	1,8	10,2
1999	2,8	1,8	9,3
2000	3,5	2,2	8,4
2001	1,4	1,3	8,0
2002	0,8	0,4	8,3

Källor: Eurostat och Europeiska kommissionen.

Kännetecknande för konjunkturutvecklingen 2002 var således inte längre en svagt avtagande tillväxttakt som året innan, utan faktum var snarare att euroområdet hade drivit in i sin första allvarliga och utdragna recession sedan EMU-starten. Den snabba tillväxten, i genomsnitt ca 3 %, 1997–2000 och den samtidiga gynnsamma arbetsmarknadsutvecklingen bröts klart 2002. Att arbetslösheten i euroområdet 2001 sjönk till 8 % var i sig en god prestation, även om nivån fortfarande var hög. Att den åter började stiga var därför det mest oroväckande draget i utvecklingen i euroområdet. Mätt i arbetslöshet var det ekonomiska läget i euroområdet också betydligt svagare än i Förenta staterna och Japan, där arbetslösheten fortsatt låg under 6 %.

Arbetslöshetsökningen till följd av den avtagande tillväxten och den svaga utvecklingen i

skatteinkomsterna ledde också till försämrade offentliga finanser i euroområdet 2002. Förändringen var dock relativt liten, drygt 1/2 % av BNP. Det offentliga underskottet i euroområdet förblev klart mindre än motsvarande underskott i Förenta staterna och Japan. Att underskottet ökar är dock på väg att bli ett allvarligt ekonomisk-politiskt problem i euroområdet och EU, eftersom stabilitets- och tillväxtpakten satt en övre gräns för underskottet. Portugals och Tysklands problem att hålla underskottet under den fastställda gränsen gav redan anledning till bekymmer 2002.

Avmattningen i BNP-tillväxten 2001 och 2002 berodde i euroområdet i huvudsak på svag inhemsk efterfrågan. Trots den avtagande tillväxten i världsekonomin hade euroområdets utrikeshandel fortfarande en positiv inverkan på den ekonomiska tillväxten; den globala recessionen till trots växte handelsbalansöverskottet i euroområdet 2002. Problemen i euroområdet kan därför inte skyllas enbart på andra länders ekonomiska problem. Euroområdet utgör en betydande del av världsekonomin. Euroområdet är också en relativt sluten ekonomi för vars utveckling utrikeshandeln inte har någon avgörande betydelse. Eftersom den inhemska efterfrågans andel av BNP i euroområdet är ansevärd är framför allt den inhemska efterfrågeutvecklingen avgörande för den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

För de inhemska efterfrågekomponenterna i BNP i euroområdet – privata investeringar och konsumtion – var utvecklingen 2002 liksom året innan fortsatt svag. Företagens investeringar krympte klart jämfört med föregående år, och tillväxten i den privata konsumtionen var nära noll. Till den inhemska efterfrågeökningen bidrog endast den offentliga konsumtionen, som fortsatte att växa i euroområdet 2002. Finanspolitiken var således neutral eller rentav kontraktykisk och utjämnade konjunkturerna i någon mån. Följden blev emellertid ett ökat offentligt underskott i nästan alla euroländer.

Den viktigaste enskilda tillväxthämmande faktorn i euroområdet var nedgången i företagens investeringar. Sannolika orsaker till företagens minskade investeringsverksamhet var den globala recessionen, börsfallet och de internationella politiska kriserna med åtföljande osäkerhet. Allt detta bidrog till att försvaga företagens framtidstro. Dessutom försämrades företagssektorns finansiella läge och lönsamhet. En viktig roll i denna utveckling spelar IT-företagens och särskilt de stora europeiska teleföretagens svårigheter.

I Europa råkade särskilt teleföretagen i svårigheter på grund av sina stora 3G-investeringar 2000. Den långvariga branta nedgången i börskurserna – fram till utgången av 2002 hade de europeiska börskurserna fallit med ca 50 % från sin föregående toppnivå – började också försvaga bankernas och försäkringsbolagens lönsamhet.

Börsfallet och den tilltagande osäkerheten hade sannolikt en negativ effekt också på hushållens konsumtionsefterfrågan. Tillväxten i den privata konsumtionen blev 2002 obetydlig, omkring en halv procent. Den stabila ökningen på ca 2 % i den offentliga konsumtionen stärkte dock den inhemska efterfrågeutvecklingen i någon mån (tabell 3) men minskade det redan förut rätt svaga budgetsaldot i euroområdet. Detta står åter i strid med kraven i stabilitets- och tillväxtpakten för euroländer med ett offentligt underskott nära paktens treprocentgräns.

Tabell 3. Konsumtion, investeringar och export i euroområdet

(årlig procentuell förändring)

	Invester- ingar	Privat konsum- tion	Offentlig konsum- tion	Export
1997	2,4	1,6	1,2	10,4
1998	5,1	3,0	1,4	7,4
1999	5,8	3,5	2,0	5,2
2000	4,9	2,5	2,0	12,6
2001	-0,6	1,8	2,1	2,8
2002	-2,5	0,6	2,5	1,2

Källa: Eurostat.

Den största skillnaden i den ekonomiska utvecklingen mellan Förenta staterna och euroområdet var att tillväxten i den privata konsumtionen blev klart lägre i euroområdet. EU-länderna utanför euroområdet – Sverige, Danmark och Storbritannien – fick liksom Förenta staterna uppleva en något snabbare ekonomisk tillväxt än euroområdet. I dessa länder bars den måttliga tillväxten främst upp av en stark inhemsk efterfrågan och särskilt av tillväxten i den privata konsumtionen. Liknande skillnader förekom också i euroområdet. Även om tillväxten i euroområdet i snitt blev mycket svag hade ingalunda alla euroländer en svag tillväxt. Stora skillnader i både tillväxt och inflation förekom mellan de olika euroländerna.

Den ekonomiska tillväxten var låg i de tre största euroländerna liksom också i de flesta små euroländer. Svagast var utvecklingen i Tyskland, medan Irland hade den snabbaste tillväxten. Det var framför allt den svaga ekonomiska utvecklingen i euroområdets största ekonomi, Tyskland, som drog ned genomsnittet för hela euroområdet. Också Tysklands grannländer, Nederländerna, Belgien, Frankrike och Österrike, samt Italien redovisade en mycket låg tillväxt. En klart högre tillväxttakt än genomsnittet nåddes däremot utanför Centraleuropa. Spanien, Grekland, Irland och Finland i EU:s randområden hade en efter omständigheterna rätt god ekonomisk tillväxt. Särskilt hög var tillväxttakten i Irland och Grekland (tabell 4).

Tabell 4. BNP-förändring i EU-länderna 2002

Stora euroländer	Små euroländer	Övriga EU-länder
Tyskland	0,2	Nederländerna
Frankrike	1,2	Storbritannien
Italien	0,4	Sverige
Spanien	2,0	Danmark
	Portugal	1,6
	Österrike	0,3
	Grekland	0,7
	Finland	0,5
	Irland	0,8
		4,0
		1,6
		3,3

Källor: Eurostat och Europeiska kommissionen.

Arbetslösheten var fortsatt hög, 8–12 %, i alla fyra stora euroländer och i Belgien och Finland. I de övriga små euroländerna och i EU-länderna utanför euroområdet låg arbetslösheten kvar på en rätt låg nivå, dvs. 3–5 %, även om de tidigare årens positiva utveckling bröts och arbetslösheten ökade något. Nederländerna, Österrike och Irland hade fortfarande nästan full sysselsättning. Sysselsättningsläget var fortsatt mycket gott också i EU-länderna utanför euroområdet. I Sverige, Danmark och Storbritannien höll sig arbetslösheten trots den lägre ekonomiska tillväxten hela året kring 5 %.

Prisstabiliteten i euroområdet

Den genomsnittliga inflationen i euroområdet låg 2002 liksom de två föregående åren stadigt över målnivån 2 %. Den årliga genomsnittliga inflationstakten blev 2,2 %. Även om inflationen avtog något från året innan översteg den fortfarande målnivån, om än obetydligt. I fråga om

prisstabilitet kan utvecklingen i euroområdet följaktligen betraktas som tillfredsställande. Införandet av eurosedlar och euromynt vid början av 2002 förefaller inte ha orsakat några omfattande prishöjningar trots oron för avrundningar uppåt.

Under 2002 ökade pristrycket i euroområdet knappast alls. Mätt som årsgenomsnitt sjönk råvaru- och oljepriserna från året innan. För oljepriset vände trenden dock mot slutet av året på grund av Irakkrisen och strejkerna i Venezuela. Till följd av lägre råvarupriser och svag efterfrågan föll producentpriserna inom industrin något. Löneökningstakten avtog likaså en aning från föregående år (tabell 5). Enhetsarbetskostnaderna steg emellertid klart då arbetsproduktivitetsoökningen liksom åren innan var obetydlig i euroområdet. På grund av den låga produktivitetsoökningen hade den avtagande ekonomiska tillväxten endast marginell inverkan på sysselsättningen. Den låga tillväxten hade således ändå en god sysselsättande effekt.

Tabell 5. Prisutvecklingen i euroområdet

	HIKP	Råvaror	Löner	Producentpriser
1997	1,6	10,7	2,6	1,1
1998	1,1	-21,0	1,9	-0,8
1999	1,1	15,8	2,6	-0,4
2000	2,1	50,8	3,4	5,5
2001	2,4	-8,8	3,6	2,2
2002	2,2	-3,2	3 ^{1/2}	-0,2

Källor: Eurostat och HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung.

Bakom den tillfredsställande allmänna bilden av prisutvecklingen i euroområdet finns dock en problematisk divergerande utveckling: euroländerna bildar i fråga om inflation två grupper som visar att inflationsutvecklingen i euroområdet var splittrad 2002 (tabell 6). Knappt hälften av euroländerna, dvs. förutom euroområdets största ekonomi Tyskland även Frankrike, Finland, Belgien och Österrike, hade en inflationstakt tydligt under målnivån 2 %. Klart långsammast var prisutvecklingen i Tyskland. I den andra gruppen länder låg inflationen betydligt över 2 %. Snabbast steg priserna i Irland, Grekland, Portugal och Spanien och något överraskande även i Nederländerna. I alla dessa länder översteg inflationen tydligt 3 %. Också i EU-länderna utanför

euroområdet, Danmark, Sverige och Storbritannien, var inflationen över 2 %.

Tabell 6. HIKP-förändring i EU 2002

Över 2 %		Under 2 %	
Grekland	3,9	Frankrike	1,9
Irland	4,7	Österrike	1,7
Nederländerna	3,9	Finland	2,0
Spanien	3,6	Belgien	1,6
Portugal	3,7	Tyskland	1,3
Italien	2,6	Storbritannien	1,3
Danmark	2,4		
Sverige	2,0		

Källa: Eurostat.

Den divergerande inflationsutvecklingen är oroväckande med tanke på den gemensamma penningpolitikens effektivitet, i synnerhet om skillnaderna i inflationstakt blir långvariga. I länderna med snabb prisutveckling framkallades inflationsproblemet sannolikt av den höga tillväxten i totalefterfrågan på grund av låga räntor och eventuellt också ofullständig konkurrens på produktmarknaden. Risken finns att prisnivån i dessa länder successivt stiger alltför högt och att konkurrenskraften försvagas i förhållande till länder med lägre inflation. Den ökade efterfrågan beror också på att hushållens sparkvot krympt, vilket i längden kan leda till en ohållbar skuldsättning. Dessutom pressar en hög inflation i några euroländer upp den genomsnittliga inflationen i euroområdet, vilket i sin tur kan leda till en penningpolitik som är alltför stram för låg-inflationsländerna. I Tyskland förefaller problemet redan vara aktuellt.

Stora och relativt långvariga inflationsskillnader mellan länderna gör det svårt att dimensionera penningpolitiken. I höginflationsländer kan låga nominella räntor ge negativa realräntor, vilket i sin tur ger fart åt efterfrågetillväxten med ett ytterligare ökat inflationstryck eventuellt som följd. I länder med låg ekonomisk tillväxt och låg inflation ger även låga nominella räntor en positiv realränta, vilket åter bromsar tillväxten. Det återstår att se hur inflationstakten och prisnivån i de olika länderna småningom anpassar sig till den gemensamma penningpolitiken.

Euron försvagades klart gentemot US-dollar och den japanska yenen 1999–2001. Under andra halvåret 2002 började euron trendmässigt förstärkas mot US-dollar (tabell 7). Fram till årets slut hade euron apprecierat med ca 20 % och återgått till 1999 års nivå.

Tabell 7. Eurons externa värde

	USD
1997 ¹	1,132
1998 ¹	1,120
1999	1,066
2000	0,924
2001	0,896
2002	0,946
2002/I	0,876
2002/II	0,919
2002/III	0,984
2002/IV	1,000

¹ För 1997 och 1998 har som EUR/USD-kurs använts årsgenomsnittet för eukorgen.

Källa: Finlands Bank.

Eurons appreciering hade flera olika orsaker. Förenta staternas stora bytesbalansunderskott och ett samtidigt bytesbalansöverskott i euroområdet leder till att dollarn försvagas och euron förstärks. Samma effekt har ränteskillnaden. Då korträntorna 2002 var högre i euroområdet än i Förenta staterna, gav kortfristiga penningmarknadsplaceringar i euroområdet bättre avkastning. Jämförelser av köpkraftsparitet ger också vid handen att eurons appreciering var befogad. Följaktligen var förstärkningen av euron i linje med ekonomiska fundamenta.

Den starkare euron sänkte importpriserna i euroområdet och lindrade genomslaget av det höga oljepriset på konsumentpriserna. Likaså bidrog den starkare euron till att stödja ECB:s inflationsmål och gjorde det möjligt att lätta på penningpolitiken i slutet av året.

ECB:s penningpolitik

Efter räntesänkningarna på hösten 2001 höll ECB styrräntan oförändrad på 3,25 % nästan hela 2002. Den enda ränteändringen gjordes den 5 december, då ECB beslutade sänka styrräntan med en halv procentenhet till 2,75 %.

Denna till synes passiva penningpolitik hade sin förklaring i många delvis motsatta faktorer. I sitt beslutsfattande betonar ECB vikten av prisstabilitet. Därför är en sänkning av styrräntan svår att motivera så länge inflationsmålet förefaller att överskridas. Utvecklingen av ECB:s penningpolitiska tvåpelarstrategi – konsumentpris-inflationen och det breda penningmängdsmåttet – under 2002 gav knappast anledning till ränte-

sänkningar. Både HIKP-inflationen och penningmängdstillväxten översteg stadigt sina respektive referensvärden, inflationen endast obetydligt men penningmängden avsevärt. Ett kraftigt ökat penningutbud i kombination med lågkonjunktur och varaktigt låg inflation var kännetecknande för såväl euroområdet som Förenta staterna och Japan (tabell 8). M3 växte i euroområdet 2002 med ca 7 %, medan ECB:s referensvärde var 4,5 %. Penningmängdstillväxten berodde sannolikt på de portföljomplaceringar från aktier till penningmarknadsplaceringar som de fallande börskurserna gav upphov till.

Tabell 8. Penningpolitisk jämförelse

(december 2002)

	Euro- området	Förenta staterna	Japan
Konsumentpriser, årlig procentuell förändring	2,2	2,4	-0,3
Styrränta, %	2,75	1,25	0,02
Realränta, %	+0,4	-1,1	
M3, årlig procentuell förändring			+0,3
	6,8	6,5	2,2
M2	6,5	6,6	1,8

Källor: ECB, Eurostat och OECD.

Eftersom ECB knappast alls sänkte räntorna under året förblev de korta realräntorna i euroområdet positiva. I det avseendet var penningpolitiken stramare i euroområdet än i Förenta staterna. För sänkningen av styrräntan i slutet av året hade ECB goda skäl. Inflationstrycket föreföll att lätta på grund av eurons appreciering, nedgången i börskurserna och den låga ekonomiska tillväxten. Dessutom hade penningmarknaden redan länge förutsett en räntesänkning, vilket återspeglades i sjunkande marknadsräntor redan före sänkningen av styrräntan. Också de långa räntorna sjönk klart. De 10-åriga obligationsräntorna hade redan 2001 fallit med omkring en procentenhet till 5 %. Nedgången fortsatte under 2002 och de långa räntorna sjönk till ca 4 %.

Börskurserna föll under året ytterligare såväl i euroområdet som i Förenta staterna och Japan. De hade börjat sjunka under första halvåret 2000 och hade i euroområdet fram till slutet av 2002 förlorat redan omkring 50 % av sitt värde. En så stor värdeminskning försvagade kännbart lönsamheten i banker och försäkringsbolag. På grund av börsfallet krympte också de bägge staternas tidigare stora inkomster från skatter på försäljningsvinster och kapitalinkomster liksom också samfundsskatteinkomsterna.

Den offentliga ekonomin i euroområdet

Den långvariga konsolideringen av de offentliga finanserna i euroområdet upphörde 2001, och under 2002 skedde ytterligare en tydlig försämring. Budgetbalansen försvagades i alla euroländer. Treprocentsgränsen för budgetunderskottet enligt stabilitets- och tillväxtpakten spräcktes i Tyskland och Frankrike. I de övriga länderna höll sig underskotten fortfarande under den tillåtna gränsen, i många fall dock med liten marginal. Fyra euroländer, nämligen Finland, Irland, Spanien och Belgien, lyckades hålla sin offentliga ekonomi i balans eller i överskott (tabell 9). I motsats till förhållandet året innan steg skuldkvoten något 2002. Också i det avseendet avlägsnade sig euroländerna från målet i stabilitets- och tillväxtpakten. Detta hade senast hänt 1996. I EU-länderna utanför euroområdet var budgetbalansen fortsatt god och den offentliga skulden på en låg nivå.

Den försvagade budgetbalansen berodde främst på konjunktturnedgången med åtföljande lägre tillväxt i skatteinkomsterna och högre tillväxt i de sociala utgifterna. Försvagningen, ca 0,7 % av BNP, var således inte på något sett exceptionell med tanke på konjunkturläget. Det är snarare normalt att en tillväxttakt som närmar sig noll orsakar en förändring av den storleken i budgetbalansen. Beaktansvärt är också att budgetbalansen i Förenta staterna rubbades betydligt mer trots en bättre ekonomisk utveckling än i euroområdet.

Tabell 9. Offentliga finanser i EU-länderna 1999–2002*(% av BNP)*

	Budgetbalans				Skuld	
	1999	2000	2001	2002	2001	2002
Tyskland	-1,5	1,1	-2,8	-3,6	59,5	60,8
Frankrike	-1,8	-1,4	-1,5	-3,1	56,8	59,1
Italien	-1,7	-0,6	-2,6	-2,3	109,5	106,7
Spanien	-1,2	-0,8	-0,1	-0,1	56,9	54,0
Nederländerna	0,7	2,2	0,1	-1,1	52,8	52,6
Belgien	-0,5	0,1	0,4	0,0	108,5	105,4
Portugal	-2,8	-2,8	-4,2	-2,7	55,6	58,0
Grekland	-1,8	-1,9	-1,4	-1,2	107,0	104,9
Österrike	-2,3	-1,5	0,3	-0,6	67,3	67,9
Finland	2,0	6,9	5,1	4,7	43,8	42,7
Irland	2,3	4,3	1,1	-0,1	36,8	34,0
Euroområdet	-1,3	0,1	-1,6	-2,2	69,2	69,1
Storbritannien	1,1	3,9	0,8	-1,4	39,0	38,6
Sverige	1,5	3,4	4,5	1,2	54,4	52,4
Danmark	3,3	2,6	3,1	1,9	45,4	45,2

Källa: Eurostat.

EU-fördraget förpliktar medlemsländerna att undvika alltför stora underskott i de offentliga finanserna. Bestämmelser om bedömning, förfarande och tillämpning av förfarandet vid alltför stora underskott finns i artikel 104 i fördraget med tillhörande protokoll. Enligt fördraget får det förväntade eller faktiska underskottet i de offentliga finanserna i procent av BNP till marknadspris inte överstiga 3 %, såvida inte referensvärdet undantagsvis och övergående överskrider och procenttalet fortfarande ligger nära referensvärdet. Vidare får den offentliga skulden i procent av BNP uppgå till högst 60 % eller måste närma sig referensvärdet i tillfredsställande takt.

De vikande internationella konjunkturerna 2001 och den fortsatt oväntat snabbt avtagande ekonomiska tillväxten 2002 försvagade budgetbalansen i de flesta euroländer. Hårdast drabbades de största euroländerna – deras budgetunderskott nådde nästan referensvärdet 3 % av BNP enligt stabilitets- och tillväxtpakten. Dessa länder fick vidkännas de begränsningar som gemenskapsfördrag satt upp för den nationella finanspolitiken. Samtidigt uppstod en livlig debatt om begränsningarnas rättmätighet och förnuftighet. Debatten riktade sig mot stabilitets- och tillväxtpaktens grunder, även om kritiken mot de

finanspolitiska begränsningarna sannolikt delvis också var riktad mot hela det nuvarande EU-budgetregelsystemet.

Portugal hade ett underskott på 4,1 % redan 2001 och överskred således klart treprocentgränsen. Det stora offentliga underskottet i Portugal var så tillvida överraskande att det konstaterades först i augusti 2002. Ännu på våren antogs underskottet stanna klart under 3 %. I sina stabilitetsprogram vid årsskiftet 2001/02 upprepade Tyskland, Frankrike och Portugal sina tidigare uppsatta mål att nå budgetbalans senast 2004 och Italien redan 2003. Med anledning av stabilitetsprogrammen uttryckte Europeiska kommissionen i februari 2002 sina farhågor för alltför stora underskott i Tyskland och Portugal och rekommenderade Ekofinrådet att ge länderna en tidig varning. Vid behandlingen av rekommendationen i rådet motsatte sig Tyskland och Portugal förfarandet med tidig varning. I stället förband sig ländernas representanter att förhindra uppkomsten av alltför stora underskott och att också i övrigt uppfylla förpliktelserna enligt stabilitets- och tillväxtpakten. Mot den bakgrunden ansåg rådet sig kunna avstå från förfarandet utan att behöva utfärda tidig varning till någotdera landet.

Problemen med stabilitets- och tillväxtpakten hänger för närvarande samman med frågan, vilka förfaranden som kunde tillämpas vid låg ekonomisk tillväxt när konjunkturautomatiken utan korrigerande åtgärder framkallar alltför stora underskott i vissa länder. Vid en utdragen recession eller period med låg tillväxt kan problemet komma att röra allt fler länder.

Ekonomi i Finland

Den samhällsekonomiska utvecklingen

Den finländska ekonomin återhämtade sig något 2002 från året innan, och totalproduktionen växte med ca 1,6 % mot bara 0,6 % föregående år. Industriproduktionen vände efter första kvartalet klart uppåt. Tillväxten bars framför allt upp

av den inhemska efterfrågan, främst konsumtionen. Investeringarna minskade 2002 med 1 %. Den privata konsumtionen fortsatte att växa trots ökad osäkerhet och fallande börskurser. I Finland baserade tillväxten sig således dels på hushållens ökade köpkraft och uppgången i den privata konsumtionen, dels på den offentliga konsumtionen. Den privata konsumtionen steg med 2,1 %. Den offentliga konsumtionen, dvs. främst kommunernas tjänsteproduktion, ökade 2002 exceptionellt mycket, med hela 4 %. Mer än hälften av den ekonomiska tillväxten kunde således tillskrivas uppgången i den offentliga efterfrågan. Till hushållens konsumtion bidrog räntenedgången, nya bostadslån och ett fortsatt relativt gott sysselsättningsläge. Hushållens sparkvot sjönk nära noll. Export- och importvärdet minskade, men det stora överskottet i handelsbalansen förblev nästan oförändrat (tabell 10).

Tabell 10. Den finländska ekonomin

(*årlig procentuell volymförändring*)

	2000	2001	2002
BNP	5,5	0,6	1,6
Import	16,9	-0,2	1,7
Export	19,3	-2,3	5,6
Privat konsumtion	3,3	1,7	2,1
Privata investeringar	5,6	3,9	-2,2
Offentlig konsumtion	0,4	1,2	4,0
Offentliga investeringar	-5,4	3,2	7,0
Konsumentpriser, HIKP	3,0	2,7	2,0
Konsumentpriser, KPI	3,4	2,6	1,6
Arbetslöshet, % av arbetskraften	9,8	9,1	9,1
Offentligt överskott, % av BNP	6,9	5,1	4,7
Bytesbalansöverskott, miljarder euro	9,8	9,6	10,3

Källa: Statistikcentralen.

Tvärtemot de flesta prognoser ökade arbetslösheten inte 2002 även om arbetstillfällena blev något färre. Sysselsättningen minskade med omkring en halv procent, men arbetslösheten låg enligt Statistikcentralen kvar på 9,1 %, och arbetsministeriets beräknade årsgenomsnitt av antalet arbetslösa arbetssökande rentav sjönk något under året. Arbetslösheten och sysselsättningen förändrades således inte nämnvärt. Den kraftigt minskade tillväxten 2001–2002 påverkade inte arbetslösheten såsom prognostiserat. Då sysselsättningsutvecklingen med hänsyn till konjunkturläget var god minskade skillnaden mellan arbetslösheten i Finland och genomsnittet för

euroområdet från drygt en procentenhet till omkring en halv procentenhet.

Den globala recessionen hade särskilt 2001 kraftigare återverkningar i Finland än i de flesta andra länder, vilket återspeglades i en svag exportutveckling. Trots att exporten återhämtade sig något under 2002, kan utvecklingen fortfarande betecknas som svag. Den finländska exportstrukturen med tyngdpunkten på IT-produkter och basindustriprodukter, dvs. skogs- och metallindustriprodukter, är särskilt känslig för konjunktursvängningar. Exportinkomsterna sjönk något 2002, men detta berodde på fallande exportpriser och inte på minskad exportvolym.

De något minskade exportinkomsterna 2002 hade dock inga dramatiska ekonomiska effekter, då också importvärdet krympte. Finlands exceptionellt stora handelsbalans- och bytesbalansöverskott ökade därför rentav. Nedgången i export- och importvärdet berodde på att världsmarknadspriserna på Finlands viktigaste export- och importvaror sjönk kraftigt. Exportvolymen utvecklades bättre än året innan och ökade med 5,6 %. Importvolymen växte med 1,7 %.

Att ekonomin något försvagades berodde i hög grad på att investeringarna under året minskade med omkring 1 %. Orsak till den låga investeringsaktiviteten var framför allt den globala recessionen som försvagade företagens förväntningar. Investeringsnedgången var dock inte lika stor i Finland som i euroområdet. Mest krympte företagens byggnadsinvesteringar. Investeringarna i maskiner och utrustning ökade däremot med cirka 1 %. Minskningen i de privata investeringarna kompenseras nästan helt av den kraftiga ökningen, 7 %, i de offentliga investeringarna.

De offentliga finanserna i Finland

Finanspolitiken var 2002 liksom året innan klart expansiv. De offentliga utgifterna ökade mer än föregående år och inkomstbeskattningen lindrades något. Budgetbalansen förblev det oaktat så gott som oförändrad.

Finanspolitiken i Finland var 2002 kraftigt konjunkturlik, dvs. konjunkturutjämnande. Den offentliga ekonomin utjämnade effekterna av den internationella recessionen genom att kraftigt öka den offentliga efterfrågan, både offentlig konsumtion och offentliga investeringar. Hälften av den ekonomiska tillväxten härrörde de facto från uppgången i den offentliga efterfrågan. För den andra hälften svarade tillväxten i den privata konsumtionen, som den offentliga ekonomin stödde med skattelättnader. Skatteuttaget sjönk med knappt en procentenhet från 46 % till 45,2 %.

Till följd av den expansiva finanspolitiken minskade det offentliga överskottet något från året innan. Förändringen var dock betydligt mindre än prognostiserat: det offentliga överskottet utgjorde 4,7 % av BNP mot 4,9 % ett år tidigare. Detta berodde delvis på att skatteinkomsterna växte mer än väntat och att statens ränteutgifter på grund av lägre räntor blev mindre än väntat. Trots det svaga konjunkturläget steg företagens vinster och skatter med drygt 1 %.

Liksom i de övriga euroländerna försvagades budgetbalansen således även i Finland från året innan. Förändringen var stor jämfört med 2000 men liten jämfört med 2001. Trots försvagningen visade de offentliga finanserna i Finland fortfarande ett kraftigt överskott. I det avseendet avvek Finland klart från de övriga euroländerna. Överskottet kunde till stor del tillskrivas det fonderade pensionssystemet, som fortlöpande visar ett stort finansiellt överskott. Förutom att socialskyddsfonderna hade ett stort överskott var den kommunala ekonomin nästan i balans, medan statekonomin visade ett betydligt överskott. Tvärt emot alla dystra prognoser minskade det statliga budgetöverskottet knappast alls 2002 utan uppgick trots recessionen och växande utgifter fortsättningsvis till 2,4 miljarder euro eller cirka 1,7 % av BNP. Detta betyder att statsskulden liksom också den s.k. EMU-skulden, som mäter den offentliga sektorns bruttoskuld, fortsatte att minska 2002.

I fråga om stabilitets- och tillväxtpakten låg Finland mycket väl till. Finland hade det största offentliga överskottet i hela euroområdet. Sedan stabilitets- och tillväxtpakten antogs har den offentliga ekonomin i Finland utvecklats gynnsammare än i de flesta andra euroländer. De kraftigt ökade inkomsterna från samfundsskatten särskilt 1999–2000 ledde till minskad skuldsättning och överskott i statsbudgeten. I motsats till förhållandet i andra länder stärks de offentliga finanserna i Finland genom att överskottet i det lagstadgade arbetspensionssystemet, som till stor del administreras av den privata sektorn, räknas in i de offentliga finanserna. Den finländska ekonomins konjunkturkänslighet och det växande antalet blivande pensionärer kräver starka offentliga finanser också i framtiden. Därför har Finland – liksom vissa andra länder – i sitt stabilitetsprogram satt upp ett mer ambitiöst mål för budgetbalans på medellång sikt än kraven i stabilitets- och tillväxtpakten. På grund av det stora offentliga överskottet utgjorde stabilitets- och tillväxtpakten inte något hinder för en konjunkturutjämnande konjunkturlik finanspolitik 2001–2002.

Prisstabiliteten i Finland och ECB:s penningpolitik

Inflationen avtog klart i Finland 2002 och mer än i de flesta andra euroländer. Konsumentprisökningen stannade på 1,7 % och låg under genomsnittet för euroområdet och EU-länderna. I frå-

ga om prisutvecklingen närmade Finland sig Tyskland och andra låginflationsländer i EU. Avtagande inflation och god prisstabilitet vittnade för sin del om att den finländska ekonomin trots låga räntor och en expansiv finanspolitik inte hotades av överhettning. Den branta uppgången i bostadspriserna under tidigare år avstannade 2002 trots ökade bostadslån. Bostadspriserna låg nästan oförändrat kvar på föregående års nivå.

Den relativt gynnsamma realekonomiska utvecklingen tillsammans med god prisstabilitet ger vid handen att Finland var ett av de få länder för vilka ECB:s penningpolitik var väl avpassad. I motsats till Tyskland drabbades Finland inte av djup recession och Finland hörde inte heller till höginflationsländerna. Jämfört med Finlands tidigare penningpolitik var ECB:s penningpolitik dock mycket expansiv och kan anses på ett lämpligt sätt ha stött den inhemska efterfrågan i Finland. De låga räntorna gav inte heller upphov till någon otoglad kreditexpansion eller överhettning av ekonomin. Den fördelaktiga räntenivån lockade hushållen att öka sin upplåning, vilket ledde till att deras sparkvot sjönk nära noll, dvs. till samma nivå som i slutet av 1980-talet. Trots den ökade skuldsättningen förblev förhållandet mellan hushållens skulder och inkomster i Finland rätt tillfredsställande jämfört med andra länder. Den låga sparkvoten ger emellertid inte längre anledning att hoppas att hushållen i fortsättningen håller uppe konsumtionstillväxten med hjälp av ytterligare upplåning.

Finansmarknaden

För de internationella finansmarknaderna var 2002 ett år fullt av utmaningar. Den svaga utvecklingen i de viktigaste ekonomiska regionerna, den branta och långvariga nedgången i börskurserna och en mångfald andra problem satte det internationella finanssystemet på prov. Finansföretagens omvärld försvagades kännbart men det internationella finanssystemet fungerade fortsättningsvis till största delen väl.

På den finländska finansmarknaden ansågs de största riskerna ligga i den globala ekonomiska utvecklingen och i störningar som eventuellt sprids från internationella finansmarknader. Uppmärksamhet ägnades dock bankernas krympande räntemarginal och hushållens fortsatt livliga efterfrågan på bostadslån. Fallande marknadsräntor och bankernas hårda konkurrens om marknadsandelarna pressade ned utlåningsrän-

torna med krympande genomsnittlig räntemarginal och minskat räntenetto som följd. Detta ledde till att de finländska bankernas lönsamhet försvagades 2002. Positivt var emellertid att bankerna knappast alla hade kreditförluster.

Börskurserna fortsatte att sjunka kraftigt. Marknadsvärdet för företag noterade på Helsingforsbörsen föll jämfört med toppnivån 2000 mer än genomsnittet för euroområdet på grund av att IT-aktierna hade större vikt än i de övriga euroländerna. Inte ens det branta kursfallet orsakade den finländska ekonomin några större problem, vilket främst berodde på att bara en liten del av de finländska börsaktierna innehades av hushållen i Finland. Därför hade kursfallet ingen nämnvärd inverkan på hushållens förmögenhet. Däremot försvagades försäkringsbolagens lönsamhet av nedgången i börskurserna även om deras soliditet inte var hotad. Kursnedgången inverkadde också på placeringsfondernas avkastning som i regel var negativ under året.

Bankfullmäktige fick under året rapporter om resultatet av Finlands Banks analys av den finansiella stabiliteten och den allmänna övervakningen av finansmarknaden. Vid sina sammanträden dryftade bankfullmäktige riskerna på finansmarknaden och utvecklingen av övervakningen. Föremål för diskussion var framför allt EU:s regelverk för reglering och tillsyn av finansmarknaden och strävandena att effektivisera tillsynen och regleringen inom EU. Utöver reformen av kapitaltäckningsreglerna för kreditinstitut är verksamheten genom den s.k. Lamfalussyprocessen på väg att utvidgas från värdepappersmarknaden till bank- och försäkringssektorn. På lång sikt är målet en övergång till sameuropeisk reglering och tillsyn. Att utveckla tillsynsstrukturen både till omfattning och djup med hjälp av direktiv på olika nivåer är en utmanande uppgift på grund av de olikartade marknaderna i EU-länderna. Utvecklingen kommer att kräva ändringar också i den finländska lagstiftningen.

Under året behandlade bankfullmäktige lagförslagen om effektivisering av finanstillsynen, utvidgning av Finansinspektionens befogenheter och överföring av rätten att bevilja verksamhetstillstånd för företag under tillsyn till Finansinspektionen. I sitt yttrande om lagförslaget fann bankfullmäktige förslaget lyckat med vissa förbehåll och förordade att Finansinspektionen skulle bibehålla sin nuvarande ställning vid Finlands Bank och att bankfullmäktiges uppgifter skulle förtydligas, bl.a. genom utveckling av förfarandet med berättelser av Finansinspektionens direktion och bankfullmäktige.

De finländska betalningssystemen fungerade utan större problem 2002. Det största betalningssystemproblemet inom EU var fortfarande att systemen för gränsöverskridande små betalningar, särskilt girosystemen, inte var tillräckligt effektiva. De nationella systemen för små betalningar är komplicerade och skiljer sig mellan de olika länderna i fråga om praxis, teknik och banksystem. Systemen för stora betalningar, BoF-RTGS och TARGET, fungerar integrerat och via dem förmedlades allt större transaktionsvolymmer och allt större belopp. Bankfullmäktige diskuterade under året skillnaderna mellan systemen, konkurrensaspekter och utvecklingsutsikter och EU-kommissionens nyligen antagna direktiv som reglerar avgifterna för betalningar och förutsätter att bankernas system skall ha lika höga avgifter för både inhemska och gränsöverskridande betalningar.

Kontantförsörjning

Till Finlands Banks myndighetsuppgifter hör att svara för en effektiv betalningsmedelsförsörjning, dvs. att ge ut sedlar och mynt. Bankfullmäktige fick rapporter om faktorer med betydelse

för kontantförsörjningens säkerhet och effektivitet i samband med övergången till eurosedlar och euromynt vid årets början. Övergången gick utmärkt i alla euroländer och även i Finland snabbt och nästan problemfritt. Inväxlingen av sedlar och mynt i mark förlöpte som planerat och i snabb takt. Efterfrågan på eurosedlar var strax i början av kontantutbytet mycket livlig och stabiliserades snabbt. På olika sedelvalörer i euro var efterfrågan jämnare än vad den varit på olika valörer i mark. Antalet förfalskade sedlar var obetydligt vid kontantutbytet. Effekterna på inflationen av kontantutbytet blev också mycket små. Bankfullmäktige behandlade de framtida verkningarna av övergången till euro på utvecklingen av de monetära inkomsterna inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Kontantförsörjningen var föremål för diskussion också på grund av de strukturella förändringarna på området. Finlands Banks enda motpart inom kontantförsörjningen är Automatia Pankkiautomaatit som ägs av bankerna. Efter en ökning i antalet visstidsanställda i samband med övergången till euro har Finlands Banks uppgifter och personal inom kontantförsörjningen minskat.

FINLANDS BANKS BOKSLUT

Balansräkning, miljoner euro

	31.12.2002	31.12.2001
Tillgångar		
<i>Guld och guldfordringar (1)</i>	515	497
<i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet (2)</i>	8 694	8 871
Fordringar på Internationella valutafonden	816	899
Banktillgodohavanden, värdepapper, lån och andra tillgångar	7 878	7 972
<i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet (3)</i>	721	794
<i>Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet (4)</i>	0	0
Banktillgodohavanden, värdepapper och lån	0	0
<i>Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner (5)</i>	2 970	1 294
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	2 970	988
Långfristiga refinansieringstransaktioner	–	306
<i>Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet (6)</i>	1	2
<i>Fordringar inom Eurosystemet (7)</i>	3 605	769
Andel i ECB	70	70
Fordran för överförd valutareserv	699	699
Nettofordran för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet	2 836	0
<i>Övriga tillgångar (8)</i>	808	1 093
Euroområdets mynt	66	63
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	212	257
Övriga omsättningstillgångar	23	106
Diverse	507	666
Summa tillgångar	17 315	13 319

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

S k u l d e r	31.12.2002	31.12.2001
<i>Utelöpande sedlar (1) .....</i>	5 853	2 374
<i>Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner (2) .....</i>	3 759	3 840
<i>RTGS-konton (inklusive kassakrav) .....</i>	3 759	3 840
<i>Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet (3) .....</i>	–	271
<i>Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet (4) .....</i>	5	1
<i>Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet (5) .....</i>	1	2
<i>Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet (6) .....</i>	0	108
<i>Inlåning och övriga skulder .....</i>	0	108
<i>Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF (7) .....</i>	185	203
<i>Skulder inom Eurosystemet (8) .....</i>	2 159	891
<i>Övriga skulder (9) .....</i>	77	32
<i>Värderegleringskonto (10) .....</i>	689	1 053
<i>Avsättningar (11) .....</i>	3 120	3 140
<i>Eget kapital (12) .....</i>	1 304	1 149
<i>Grundfond .....</i>	841	841
<i>Reservfond .....</i>	463	309
<i>Årets vinst (13) .....</i>	163	254
<i>Summa skulder .....</i>	17 315	13 319

Resultaträkning, miljoner euro

	1.1–31.12.2002	1.1–31.12.2001
<i>RÄNTEINTÄKTER (1) .....</i>	442	509
<i>RÄNTEKOSTNADER (2) .....</i>	-209	-187
<i>RÄNTENETTO (3) .....</i>	233	322
<i>REALISERADE VINSTER/FÖRLUSTER AV VALUTAKURSDIFFERENSER (4) .....</i>	-215	105
<i>REALISERADE PRISDIFFERENSER PÅ VÄRDEPAPPER (5) .....</i>	94	97
<i>FÖRÄNDRING AV AVSÄTTNINGAR FÖR VALUTA- OCH KURSRIKSKER (6) .....</i>	121	-202
<i>NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER .....</i>	233	322
<i>NETTOANDEL AV DE MONETÄRA INKOMSTERNA (7) .....</i>	14	0
<i>ANDEL AV ECB:S VINST (8) .....</i>	25	28
<i>ÖVRIGA INTÄKTER FRÅN CENTRALBANKSVERKSAMHETEN (9) .....</i>	15	3
<i>RESULTATET AV CENTRALBANKS- VERKSAMHETEN .....</i>	287	353
<i>ÖVRIGA INTÄKTER (10) .....</i>	41	29
<i>VERKSAMHETSKOSTNADER</i>		
<i>Personalkostnader (11) .....</i>	-53	-63
<i>Administrationskostnader (12) .....</i>	-20	-19
<i>Avskrivningar av anläggningstillgångar (13) .....</i>	-3	-1
<i>Sedelproduktionskostnader (14) .....</i>	-2	-26
<i>Övriga kostnader (15) .....</i>	-10	-11
<i>FÖRÄNDRING AV AVSÄTTNINGAR (16) .....</i>	-77	-9
<i>ÅRETS RESULTAT (17) .....</i>	163	254

Bokslutsbilagor

	31.12.2002		31.12.2001	
<i>Futurkontrakt i utländsk valuta, mn euro</i>				
Köpekontrakt ¹	–		24,8	
Säljkontrakt ¹	–		218,5	
<i>Aktier och andelar, nominellt värde, mn euro</i> (Finlands Banks innehav inom parentes)				
Setec	2,7	(40 %)	2,7	(40 %)
Rahakontti ²	0	(52 %)	0	(52 %)
HEX, Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag	1,9	(7 %)	1,9	(7 %)
Bank for International Settlements	11,5	(1,67 %)	11,5	(1,67 %)
Bostadsaktier	6,3		6,3	
Fastighetsaktier	–		–	
Övriga aktier och andelar	0,1		0,1	
Summa	22,5		22,5	
<i>Kalkylmässig andel av</i> <i>Värdepapperscentralens fond, mn euro</i>				
	0,2		0,2	
<i>Pensionsåtaganden, mn euro</i>				
Finlands Banks pensionsåtaganden	412,6		396,1	
– därav täckt genom avsättningar	351,7		315,8	
<i>Finlands Banks intressekontor, mn euro</i>				
– inlåning	20,4		18,6	
– utlåning	7,8		7,7	

¹ Till medelkursen för respektive valuta på årets sista bankdag.

² Per 31.12.2002 återstående utdelning 35 495 euro.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961	49 500
	Unionsgatan 33/Fredsgatan 19	1848/1954	50 500
	Snellmansgatan 6 ¹	1857/1892/2001	26 930
	Snellmansgatan 2 ¹	1901	3 200
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
Tammerfors	Hämeenkatu 13 ¹	1942	36 000
Uleåborg	Kajaaninkatu 8	1973	17 700
Åbo	Slottsgatan 20	1914	10 500
Vanda	Mosskogsvägen 1	1979	311 500
Enare	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

¹ Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.

Bankfullmäktige har beslutat att vinsten, 163 018 286,83 euro, disponeras så att 81 509 143,41 euro överförs till reservfonden och 81 509 143,42 euro reserveras för statens behov.

Kommentarer till bokslutet

Redovisningsprinciper

Finlands Bank tillämpar redovisningsprinciper och -metoder som antagits av ECB-rådet. Boksluten för 1999–2002 har upprättats enligt dessa harmoniserade principer.

Enligt 11 § lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

År 2001 beslutades att bankens pensionsåtagande skulle hanteras genom en pensionsfond i bankens balansräkning. Syftet med arrangementet, som trädde i kraft vid början av 2002, är att sörja för att medlen för täckning av bankens pensionsåtagande placeras med högsta möjliga avkastning. En separat årsredovisning upprättas för pensionsfonden.

Uppställningsformen för resultaträkningen ändrades 2002. Efter posterna ”Realiserade vinster/förluster av valutakursdifferenser” och ”Realiserade prisdifferenser på värdepapper” redovisas förändringen av avsättningar för valuta- och kursrisker avseende dessa resultatposter. Enligt redovisningsprinciperna ökas/minskas avsättningarna med nettot av de ovannämnda posterna. Valutakurs- och prisdifferenserna påverkar således inte resultatet i boksluten för 2001 och 2002. Till denna del är resultaträkningen upprättad enligt den uppställningsform som rekommenderas av ECBS. Samtidigt ändrades posten ”Övriga intäkter från centralbanksverksamheten” till innehållet, och två nya poster, ”Andel av ECB:s vinst” och ”Övriga intäkter”, lades till som ytterligare information. Resultaträkningen för 2001 har justerats enligt uppställningsformen för 2002.

Guld och poster i utländsk valuta

Posterna i utländsk valuta och guld har i bokslutet omräknats till euro enligt marknadskurserna. Posterna i utländsk valuta har värderats valuta för valuta. Värdepapperen har värderats enligt värdepappersslag.

Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Differenser som beror på pris- och kursförändringar på guld redovisas i en post. Guld har redovisats till marknadsvärde per den 31 december 2002.

Återförsäljnings- och återköpsförbindelser avseende värdepapper

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, har i balansräkningen redovisats som inlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, har i balansräkningen redovisats som utlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Fordringar och skulder mellan EU-ländernas nationella centralbanker

Fordringar och skulder mellan EU-ländernas nationella centralbanker har nettoredovisats så att varje bank har en fordran eller en skuld gentemot ECB.

Anläggningstillgångar

Från och med räkenskapsåret 1999 har anläggningstillgångarna värderats till anskaffningskostnaden minus avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna med början den andra kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderegleringskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderegleringskontot så att de inte påverkar resultatet.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, kringutrustning och program, bilar: 4 år
- maskiner, inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro avskrivs under anskaffningsåret.

Eurosedlar och monetära inkomster

ECB och de tolv centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, har sedan den 1 januari 2002 gett ut eurosedlar.¹ Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive

¹ Europeiska centralbankens beslut av den 6 december 2001 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2001/15), EGT L 337, 20.12.2001, s. 52.

månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar². ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för ECB:s kapital. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”. Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet. Dessa räntebärande fordringar eller skulder redovisas i delposten ”Poster inom Eurosystemet: nettofordran/nettoskuld för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet”. Finlands Bank redovisar en nettofordran.

Fordringar och skulder för eurosedlar inom Eurosystemet justeras 2002–2007 med ett utjämningsbelopp för att den relativa inkomstfördelningen mellan de nationella centralbankerna inte skall förändras väsentligt från åren innan.

Justeringarna görs för skillnaden mellan det genomsnittliga värdet av utelöpande sedlar för varje nationell centralbank under perioden juli 1999–juni 2001 och det genomsnittliga värdet av sedlar som centralbanken under denna period hade blivit tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln. Utjämningsbeloppen minskas stegvis varje år fram till den 31 december 2007. Därefter kommer de monetära inkomsterna att fördelas fullt ut i förhållande till de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital. Räntetäckerna och -kostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten ”Räntenetto”.

ECB-rådet har beslutat att ECB:s intjänade inkomster från sin andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar skall fördelas på de nationella centralbankerna i form av en preliminär vinstutdelning⁴. Dessa monetära in-

komster fördelas i sin helhet enligt ovan, förutsatt att ECB:s vinst för räkenskapsåret inte understiger ECB:s intjänade inkomster från utelöpande eurosedlar. De omkostnader ECB haft för utgivningen och hanteringen av eurosedlar kan genom beslut av ECB-rådet avräknas från de monetära inkomsterna. En preliminär fördelning av de monetära inkomsterna för 2002 gjordes den andra arbetsdagen 2003.⁵ Från och med 2003 fördelas vinsten vid slutet av varje kvartal.

Poster utanför balansräkningen

Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen. Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen.

Redovisningsprinciper för resultaträkningen

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen.

Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Realiserade valutakursvinster och -förluster redovisas till daglig nettogenomsnittskurs. Vinster och förluster på grund av förändringar i värdepapperspriserna har redovisats enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskontot.

Orealiserade förluster resultatförs när de är större än motsvarande orealiserade värderingsvinster som tidigare tagits upp på värderegleringskontot i balansräkningen. Resultatförda, orealiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsperiod. Om orealiserade förluster i ett värdepappersslag eller en valuta resultatförs i bokslutet justeras nettogenomsnittskostnaden för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsperiod.

Orealiserade förluster och vinster (netto) särredovisas per värdepappersslag och valuta och för guldinnehavet.

Differensen mellan anskaffningskostnaden och det nominella värdet för värdepapperen resultatförs under löptiden.

Finlands Banks resultaträkning innehåller intäkterna och kostnaderna för Finlands Banks pensionsfond och Finansinspektionen.

² Fördelningsnyckeln för sedlar har härletts ur de procentandelar som erhålls genom att ECB:s andel avräknas från det totala värdet av utgivna eurosedlar och det resterande beloppet, som utgör de nationella centralbankernas andel, delas enligt fördelningsnyckeln för ECB:s kapital.

³ Europeiska centralbankens beslut av den 6 december 2001 om fördelning av de monetära inkomsterna för de deltagande medlemsstaternas nationella centralbanker från och med räkenskapsåret 2002 (ECB/2001/16), EGT L 337, 20.12.2001, s. 55.

⁴ ECB:s beslut av den 21 november 2002 om fördelning av Europeiska centralbankens inkomster av eurosedlar i omlopp på de deltagande medlemsstaternas nationella centralbanker (ECB/2002/9), EGT L 323, 28.11.2002, s. 49.

⁵ Redovisas i resultaträkningen i posten ”Övriga intäkter från centralbanksverksamheten”.

Kommentarer till balansräkningen

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 577 069 troyuns guld som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. I likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet överförde Finlands Bank vid början av räkenskapsåret 1999 cirka 20 % av sitt guld till ECB.

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I valutafordringarna ingår särskilda dragningsrätter och Finlands medlemsandel i Internationella valutafonden, banktillgodohavanden, värdepapper och andra valutaposter. Finlands Bank överförde vid början av räkenskapsåret 1999 en del av sina fordringar i dollar och yen till ECB, och dessa utgör tillsammans med den ovannämnda guldposten Finlands Banks andel av ECB:s reservtillgångar.

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

I posten ingår banktillgodohavanden och värdepapper.

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Här ingår huvudsakligen saldon på konton i centralbanker i EU-länder som inte hör till Eurosystemet.

5. Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Posten omfattar ställningen på balansdagen för sådana instrument som används i penningpolitiken.

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår konton i kreditinstitut i euroområdet.

7. Fordringar inom Eurosystemet

Här ingår Finlands Banks andel av ECB:s kapi-

tal, en fordran på ECB för överförd valuta- och guldreserv, nettofordran för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet och övriga nettofordringar på EU-ländernas centralbanker.

8. Övriga tillgångar

I posten ingår mynt i euroområdet, värdepapper upptagna som investeringstillgångar och anläggningstillgångar (byggnader, maskiner och inventarier). Vidare ingår för 2002 pensionsfondens tillgångar och placeringar, poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen samt resultatregleringar och övriga tillgångar.

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten innehåller Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar och de utelöpande sedlarna i mark per den 31 december 2002.

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

De banker som har ett RTGS-konto i Finlands Bank uppfyller sitt kassakrav så att medelvärdet av de dagliga saldona på deras RTGS-konto under uppföljningsperioden skall vara minst lika stort som deras kassakrav.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

I posten ingår 2001 kontantsäkerheter som Finlands Bank mottagit av kreditinstitutet vid övergången till euro.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till andra kreditinstitut än sådana som omfattas av kassakravet.

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här ingår saldona på s.k. lorokonton som innehas av internationella organisationer och utländska banker.

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Repor för förvaltning av valutareserven redovisas här.

7. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Posten, som ursprungligen uttrycktes i SDR, hänförs till Internationella valutafonden.

8. Skulder inom Eurosystemet

Fordringarna och skulderna mellan de nationella centralbankerna har nettats, och Finlands Bank har ett saldo gentemot ECB.

9. Övriga skulder

Här ingår resultatregleringar och övriga skulder.

10. Värderingskonto

På värderingskontot redovisas uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis.

Här redovisas också orealiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper.

Uppskrivningarna av pensionsfondens fastigheter överfördes 2002 från värderingskontot till avsättningar (se Avsättningar nedan).

11. Avsättningar

Här ingår samtliga avsättningar.

Enligt 20 § lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Sådana avsättningar upplöstes för 121 miljoner euro, motsvarande nettot av valutakursförlusterna och prisdifferenserna. Utöver en pensionsavsättning gjordes en avsättning på 65 miljoner euro enligt 20 § lagen om Finlands Bank för att trygga realvärdet av bankens fonder; avsättningarna av denna typ uppgick den 31 december 2002 till 2 768 miljoner euro.

Uppskrivningarna av pensionsfondens fastigheter överfördes 2002 från värderingskontot till denna balanspost. Finlands Banks pensions-

åtagande uppgår sammantaget till 413 miljoner euro, varav 85 % (352 miljoner euro) är täckt.

12. Eget kapital

Här ingår bankens grundfond och reservfond.

13. Årets vinst

Vinsten för räkenskapsåret 2002 blev 163 miljoner euro.

Kommentarer till resultaträkningen

1. Ränteintäkter

Största delen av ränteintäkterna består av ränteintäkter från valutareserven och ränteintäkter från fordringarna inom Eurosystemet.

2. Räntekostnader

Av räntekostnaderna utgör 68 miljoner euro räntor på inestående kassakravsmedel. Räntekostnaderna för skulderna inom Eurosystemet och för TARGET-saldon som innehas av centralbanker i EU-länder utanför Eurosystemet uppgick till 102 miljoner euro. Räntan på skulden och fordran för ECB:s sedelandel, tilldelningen enligt kapitalfördelningsnyckeln och den åtföljande justeringen har nettoredovisats till ett belopp av 31 miljoner euro.

3. Räntenetto

Räntenettet utgjorde 233 miljoner euro.

4. Realiserade vinster/förluster på valutakursdifferenser

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas valuta för valuta varje bokföringsdag. Vid försäljning av poster i utländsk valuta realiserar en vinst eller en förlust. År 2002 realiserades förluster från valutakursdifferenser för 215 miljoner euro.

5. Realiserade prisdifferenser på värdepapper

Varje värdepappersslag värderas separat i bokföringen. När ett värdepapper säljs realiserar en vinst eller en förlust. Till följd av prisdifferenserna på värdepapper realiserades 2002 en vinst på 94 miljoner euro.

6. Förändring av avsättningar för valuta- och kursrisker

Avsättningar upplöstes 2002 för 121 miljoner euro.

7. Nettoandel av de monetära inkomsterna

Här upptas nettosumman av de monetära inkomster som betalats in till Eurosystemet respektive återfördelats från Eurosystemet. De monetära inkomsterna för varje nationell centralbank 2002 utgjordes av skuldbasen multiplicerad med räntan på huvudsakliga refinansieringstransaktioner. Skuldbasen består av följande poster: utlöpande eurosedlar och nationella sedlar, skulder till kreditinstitut inom euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner, nettoskulder inom Eurosystemet på grund av TARGET-transaktioner och nettoskulder inom Eurosystemet för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet. Ränta som erlagts på skulder som ingår i skuldbasen avräknas från de monetära inkomsterna före sammanräkning med motsvarande inkomster för de övriga nationella centralbankerna. Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln.

8. Andel av ECB:s vinst

Posten innehåller 25 miljoner euro i vinstutdelning från ECB för 2001.

9. Övriga intäkter från centralbanksverksamheten

I posten ingår dividender, expeditionsavgifter, provisioner och övriga intäkter. Här ingår också 10 miljoner euro från ECB i preliminär vinstutdelning av monetära inkomster.

ECB:s intjänade monetära inkomster avräknades 2002 enligt beslut av ECB-rådet med 118 miljoner euro i kostnader för utgivning och hantering av eurosedlar. Kostnaderna gällde upprättandet av en strategisk sedeldepå för Eurosystemet.

10. Övriga intäkter

I posten ingår 14 miljoner euro i Finansinspek-

tionens tillsynsavgifter, 18 miljoner euro i intäkter från Finlands Banks pensionsfond och diverse övriga intäkter.

11. Personalkostnader

Lönekostnaderna uppgick till 36 miljoner euro. Semesterlöneskuld redovisades för första gången 2001, vilket ökade lönekostnaderna för 2001 med motsvarande belopp. De sociala kostnaderna uppgick till 17 miljoner euro. Däri ingår utbetalda pensioner för 14 miljoner euro.

12. Administrationskostnader

Här redovisas hyror, möteskostnader, kostnader för intressegrupper, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

13. Avskrivningar av anläggningstillgångar

På anläggningstillgångarna gjordes avskrivningar för 3 miljoner euro.

14. Sedelproduktionskostnader

Sedelproduktionskostnaderna uppgick till 2 miljoner euro.

15. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänför sig till användning och underhåll av fastigheter.

16. Förändring av avsättningar

För pensionsåtagandet gjordes en avsättning på 12 miljoner euro.

Utöver pensionsavsättningen gjordes andra avsättningar enligt 20 § lagen om Finlands Bank för 65 miljoner euro.

17. Årets resultat

Vinsten för räkenskapsåret 2002 blev 163 miljoner euro. Direktionen föreslår för bankfullmäktige att 81,5 miljoner euro av vinsten reserveras för statens behov.

FINLANDS BANKS FÖRVALTNING OCH ÄRENDEHANDLAGDA AV BANKFULLMÄKTIGE

Inledning

Till bankfullmäktige hör nio bankfullmäktigeledamöter som tillsätts av riksdagen. Bankfullmäktiges uppgifter är uppdelade på tre områden: tillsynsuppgifter, centrala förvaltningsuppgifter och övriga uppgifter. Bankfullmäktige ger årligen till riksdagen en berättelse om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid behov ge riksdagen berättelser om genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Enligt lagen om Finlands Bank (214/1998), som trädde i kraft den 1 januari 1999, är bankens förvaltningsorgan bankfullmäktige och direktionen.

Om riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2001 (B 4/2002 rd) avgav riksdagens ekonomiutskott ett betänkande (EkUB 15/2002 rd), i vilket konstaterades att bankfullmäktiges berättelse och Finlands Banks årsberättelse på många punkter överlappar varandra. Ekonomiutskottet ansåg det värt att överväga om berättelsen från bankfullmäktige i högre grad borde koncentrera sig på att redogöra för bankens verksamhet och förvaltning ur ett tillsynsperspektiv. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finansinspektionen ingår också ett förslag om utveckling av berättelsepraxis samtidigt som bankfullmäktige föreslås få ett allmänt tillsynsansvar för Finansinspektionens verksamhet.

Enligt stadgan för Europeiska centralbanken skall huvudmålet för Finlands Bank vara att banken som en integrerad del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) i överensstämmelse med fördraget upprätthåller prisstabilitet och banken ha som uppgift att för sin del genomföra den monetära politik som ECB-rådet har utformat. Banken skall också för sin del svara för kontantförsörjningen och sedelutgivning, inneha och

förvalta valutareserven, sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklingen av systemet. Dessutom skall Finlands Bank sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet. Bankfullmäktiges viktigaste arbetssätt är de diskussioner som bankfullmäktige för med direktionen under sina sammanträden om den monetära politiken i euroområdet, den ekonomiska utvecklingen och genomförandet av Europeiska centralbankens (ECB) monetära politik. Finlands Bank ser sin organisation som byggare av stabilitet, inflytelserik medlem i ECBS och utövare av aktivt inflytande i Finland. Finlands Bank bidrar till att skapa välfärd och välstånd i Finland genom att arbeta för att säkerställa monetär stabilitet i Europa. I Finland stöder Finlands Bank en sådan ekonomisk politik som inriktas på att bevara Finland som en stabil, anpassningsbar och konkurrenskraftig ekonomi och ett attraktivt investeringsobjekt. Bankfullmäktige har under verksamhetsåret kunnat konstatera att prisstabiliteten allt tydligare har utformats till centralbankens primära mål enligt Maastrichtfördraget och lagen om Finlands Bank.

Bankfullmäktige gav den 6 november 2002 en lägesrapport till riksdagen om tillämpningen av den monetära politiken i euroområdet. Lägesrapporten behandlade finanspolitiken och tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten i euroområdet i ett läge där den ekonomiska avmattningen hade försämrat särskilt de största euroländernas budgetbalans, så att det låg nära det i pakten fastställda referensvärdet. I lägesrapporten behandlades förfarandet vid alltför stora underskott och stabilitets- och tillväxtpakten, medlemsstaternas offentliga finanser – utveckling och framtidsutsikter och kritiken mot stabilitets- och tillväxtpakten. Enligt bankfullmäktige är en stabilitets- och tillväxtpakt med principen om budgetdisciplin nödvändig för EMU, där besluten om penningpolitiken fattas gemensamt

och besluten om budgetpolitiken på nationell nivå. För att öka godtagbarheten av åtagandena i stabilitets- och tillväxtpakten bör de nationella parlamenten föra en djupgående diskussion om de medelfristiga målen och det övriga innehållet i stabilitetsprogrammen.

Under verksamhetsåret behandlade bankfullmäktige vid sina möten utöver genomförandet av de av Europeiska kommissionen granskade stabilitetsprogrammen särskilt frågor om kontantförsörjningen, dvs. utgivningen av eurosedlar och euromynt och utvecklingen av sedelstocken, samt på grund av förslaget till ny lag om Finansinspektionen också tillsynen av penning- och finansmarknaderna. Bankfullmäktige informerades om planerna på ett nytt omröstningssystem för Europeiska centralbanken (ECB) inför utvidgningen av EMU. Utifrån olika inledningsanföranden diskuterade bankfullmäktige vidare de globala konjunkturutsikterna, den ekonomiska politiken i euroområdet, utsikterna och tillväxtprognoserna för den finländska ekonomin samt ekonomisk-politiska faktorer som påverkar inflationstrycket. Bankfullmäktige behandlade också strävandena att samordna regleringen och tillsynen av finansmarknaderna i EU, riskerna på de europeiska finansmarknaderna, läget och strukturomvandlingen inom banksektorn i EU och verkningarna på tillsynen av den finländska finansmarknaden. Bankfullmäktige fick också rapporter om utvecklingen av centralbankernas betalningssystem och de nationella massbetalningssystemen i euroområdet, det decentraliserade genomförandet av penningpolitiken, Eurosystemets balansräkningsstrukturer och internationella och nationella lagstiftningsprojekt avseende finansmarknaden.

I bankens organisationsstruktur gjordes inga ändringar. Revisionen av Finlands Bank förändrades efter CGR-samfundet Arthur Andersens fusion. På grund av fusionen förrättades under verksamhetsåret i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet val av revisor för granskning av bankens räkenskaper och bokslut. Beträffande förvaltningen av Finlands Bank diskuterades ändringar i direktionens arbetsfördelning då en ny direktionsmedlem inledde sin mandatperiod den 1 februari 2002. Mandatperioden för en direktionsmedlem enligt lagen om Finlands Bank löpte för första gången ut. Bankfullmäktige gjorde en framställning om utnämning av en direktionsmedlem. Andra förvaltningsfrågor som behandlades var bankens strategiska riktlinjer, bankens och Finansinspektionens verksamhetsplaner för 2002–2003, Fin-

lands Banks personalekonomiska bokslut, utveckling av insidersystemet, bildande av Finlands Banks pensionsfond och de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret.

Med stöd av högsta förvaltningsdomstolens beslut 2001 om offentligheten av bankfullmäktiges protokoll förnyade sökanden sin begäran att få ta del av diskussionsavsnitten i tidigare erhållna mötesprotokoll. Bankfullmäktige beslutade vid sitt möte den 15 februari att lämna ut sådana uppgifter om diskussioner mellan bankfullmäktige och direktionen i protokollen 1977–1995 som bankfullmäktige ansåg vara offentliga enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Hemliga var enligt bankfullmäktiges uppfattning de delar av protokollen som innehöll information om diskussionerna om Finlands anslutning till växelkursmekanismen (ERM) i det europeiska monetära systemet (EMS) samt om omräkningskursen mellan den finska marken och euron. Efter att den person som begärt informationen besvärat sig till högsta förvaltningsdomstolen gav bankfullmäktige ett utlåtande i ärendet den 5 april.

Finlands Banks vinstutdelning

Bestämmelserna om och principerna för Finlands Banks vinstutdelning behandlades av bankfullmäktige i samband med fastställandet av bokslutet. I samband med redogörelsen för bokslutet och utvecklingen av sedelstocken informerades bankfullmäktige om utvecklingen av Finlands Banks monetära inkomster. Direktionens förslag till vinstutdelning för 2001 grundade sig utom på bestämmelserna om bokslut, monetära inkomster och vinstanvändning i lagen om Finlands Bank (214/1998) också på det principiella övervägande om bankens balansräkningsstruktur, risk och vinstanvändning som hade behandlats i bankfullmäktige i början av 2001. Enligt lagen kan storleken av Finlands Banks vinstanvändning och avsättningar årligen fastställas efter behov enligt bankfullmäktiges beslut. Enligt bankfullmäktiges beslut kan en del av vinsten reserveras för statens behov om bankens ekonomiska ställning tillåter detta. Finlands Bank behöver eget kapital och reserver framför allt för att kunna täcka valutakurs- och ränteriskerna i valutareserven, i krissituationer hantera förluster till följd av eventuella nödkrediter till finansinstitut och ha beredskap för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Direktionen ansåg att valutareservens och det egna kapi-

talets storlek alltjämt är viktiga frågor för en nationell centralbank och för dess möjligheter att utöva inflytande i Europeiska centralbankssystemet. Medlemskapet i EMU har inte heller eliminerat behovet att utjämna valutakursförändringar. Även om risken för en nationell finansmarknadsstörning klart har minskat, ligger huvudansvaret för finansieringen av sådana störningar dock hos den nationella centralbanken. Om en systemkris uppstår i euroområdet är det realistiskt att anta att Europeiska centralbanken, vars eget kapital är begränsat, kommer att ty sig till de nationella centralbankernas innehav av reserver och kapital enligt den s.k. kapitalfördelningsnyckeln. Vid sitt möte den 15 mars beslutade bankfullmäktige med stöd av 11 § 1 mom. 3 punkten lagen om Finlands Bank (214/1998) att vinsten för 2001, 254 miljoner euro, skulle disponeras så att 56 miljoner euro överfördes till bankens reservfond för att trygga realvärdet av bankens fonder. Av återstoden avsattes hälften till bankens reservfond och den andra hälften reserverades för statens behov.

Administration

Under 2002 diskuterades den strategiska planeringen och verksamhetsplaneringen utgående från den omfattande omvärldsanalys som utförts 2001. I enlighet med den verksamhets- och personalplan och det budgetsammandrag som direktionen godkänt för 2002 minskade bankens verksamhetskostnader från året innan. Betydande kostnader uppstod särskilt till följd av ombyggnaden av ADB-systemen i samband med uppdateringen av banksystemen. Användningen av köpta tjänster ökade inom stödfunktionerna enligt de strategiska riktlinjerna. Införandet av euron orsakade fortfarande en del kostnader av engångskaraktär i början av året.

Den långsiktiga personalplaneringen fokuserade på personalomstrukturering och utveckling av banken till en expertorganisation. Genom utbildning sökte banken säkerställa att personalen är kompetent. Bankens personalstyrka minskar successivt i takt med förändringarna i verksamheten och det stora antalet pensioneringar fram till slutet av decenniet. Verksamheten koncentreras på centralbankens huvuduppgifter och behovet av stödtjänster tillgodoses i allt högre grad genom kvalitets- och kostnadseffektiva köpta tjänster. Den närvarande personalen minskade från 722 personer vid slutet av 2001 till nästan 675 personer vid utgången av 2002. Av dessa arbeta-

de 137 inom kontantförsörjningen. På grund av förändringar inom kontantförsörjningen minskade personalen inom denna funktion med omkring en femtedel under verksamhetsåret. Totalt hade Finlands Bank vid årets slut 704 anställda, av vilka 15 var tjänstlediga för tjänstgöring vid Europeiska centralbanken. Ordinarie anställda utgjorde 94 % och visstidsanställda 6 % av personalen.

Bankfullmäktige fastställer pensionsskyddet för Finlands Banks personal på samma grunder som gäller för det statliga pensionsskyddet och meddelar på framställning av direktionen föreskrifter om skötseln av Finlands Banks pensionsansvar. Till direktionens allmänna behörighet hör att i övrigt leda Finlands Banks pensionsanstalt och fatta pensionsbeslut. Pensionsanstalten handhar beredningen av pensionsbesluten och utbetalningen av pensioner som en del av Finlands Banks organisation. Pensionerna finansieras med avkastningen på pensionsfonden som upptas som en separat balanspost och vid behov med understödsavgifter från Finlands Bank. Bankfullmäktige beslutar om tackningen av pensionsansvaret i samband med godkännandet av grunderna för bankens bokslut. Vid sitt möte den 12 december konstaterade bankfullmäktige att ingen understödsavgift erlaggs i samband med bokslutet för 2002.

Lagen om statens pensioner (280/1966) och lagen om statens familjepensioner (774/1968) ändrades särskilt för att bestämmelserna om åldersgränsen för deltidspension skulle bli permanenta och på grund av vissa tekniska ändringar, som införandet av euron.

Med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten lagen om Finlands Bank (214/1998) godkände bankfullmäktige vid sitt möte den 12 december motsvarande ändringar i pensionsstadgan för Finlands Bank av den 13 december 1966 och familjepensionsstadgan för Finlands Bank av den 3 juni 1969.

Direktionen

Mandatperioden för vice ordföranden i Finlands Banks direktion Matti Louekoski upphörde den 31 december 2002. Detta var första gången mandatperioden för en direktionsmedlem löpte ut sedan systemet med mandatperioder för medlemmarna av Finlands Banks direktion införts. Därför diskuterade bankfullmäktige möjligheten att förlänga mandatperioden. Bankfullmäktige avstod emellertid från att föreslå förlängning av

mandatperioden och beslutade i stället vid sitt möte den 19 september att fullfölja förfarandet med anmälan till tjänsten. Efter att ha konstaterat vilka som hade anmält sig till tjänsten och berett de sökande som uppfyllde behörighetsvillkoren möjlighet att bli hörda föreslog bankfullmäktige vid sitt möte den 18 oktober att statsrådet skulle föreslå vicehäradshövding Matti Louekoski till tjänsten från och med den 1 januari 2003. Statsrådet beslutade att enligt bankfullmäktiges framställning för republikens president föreslå att Louekoski skulle utnämnas. Republikens president utnämnde Louekoski till direktionsmedlem från och med den 1 januari 2003 för en ny femårsperiod. Vid sitt möte den 22 november förordnade bankfullmäktige Louekoski att fortsätta som vice ordförande för direktionen även under sin nya mandatperiod.

Bankfullmäktige gav ett yttrande till finansministeriet om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Finlands Bank. Förslaget gällde bl.a. ändring av förfarandet vid utnämning av direktionsmedlemmar.

Vid utgången av 2002 innehade direktionsmedlemmarna följande medlemskap i anslutning till tjänsteutövningen:

Direktionens ordförande *Matti Vanhala*

- ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
- Internationella valutafonden, styrelseledamot

Direktionens vice ordförande *Matti Louekoski*

- Finansinspektionen, direktionens ordförande
- Försäkringsinspektionen, direktionsmedlem
- ECB-rådet, suppleant för chefdirektören
- Internationella valutafonden, suppleant i styrelsen

Direktionsmedlem *Sinikka Salo*

- Europeiska centralbankssystemet, Kommitteén för internationella förbindelser (IRC), ledamot
- EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFC), ledamot

Direktionsmedlem *Pentti Hakkarainen*

- Europeiska centralbankssystemet, Banktillsynskommittén (BSC), medlem
- EU:s rådgivande bankkommitté (BAC), ledamot.

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § lagen om Finlands Bank (214/1998).

Bankfullmäktiges sammansättning

Bankfullmäktige bestod 2002 av följande personer, vilka utsetts av riksdagens elektorater:

Kanerva, Ilkka, politices magister
Puisto, Virpa, specialsjukskötare
Ala-Nissilä, Olavi, ekonomie magister
Jätteenmäki, Anneli, vicehäradshövding
Pekkarinen, Mauri, magister i samhällsvetenskaper
Zyskowicz, Ben, juris kandidat
Tiuri, Martti, teknologie doktor
Kekkonen, Antero, TV-reporter
Uotila, Kari, plåtslagare.

Ordförande var bankfullmäktig Ilkka Kanerva och vice ordförande bankfullmäktig Virpa Puisto. Bankfullmäktiges sekreterare var vicehäradshövding *Anton Mäkelä* och rådgivare politices doktor *Jaakko Kiander*.

Revisorer

Riksdagen förrättade den 12 februari val av revisorer och revisorssuppleanter för Finlands Bank och utsåg följande personer till revisorer av bankens räkenskaper för 2002:

Leppänen, Johannes, riksdagsledamot
Majala, Reino, ekonomie doktor, CGR
Karpio, Juha, riksdagsledamot
Saarinen, Matti, riksdagsledamot
Polvi, Iivo, riksdagsledamot, OFR

Till revisorssuppleanter utsågs:

Lehtomäki, Paula, riksdagsledamot
Manner, Kari, ekonom, CGR
Kummola, Kalervo, riksdagsledamot
Juurola, Ulla, riksdagsledamot
Kuusiola, Arto, CGR.

Revisorererna valde den 4 juni agrolog Johannes Leppänen till ordförande och utsåg professor *Kalervo Virtanen* till sekreterare.

Revisionen

De revisorer som utsetts vid 2001 års riksdag, agrolog *Johannes Leppänen*, vicehäradshövding *Juha Karpio*, professor, CGR *Reino Majala*, magistern i administrativa vetenskaper, OFR *Iivo Polvi* och ekonomidirektör *Matti Saarinen* verkställde den 11–14 mars granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för 2001.

CGR-samfundet Arthur Andersen Oy granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och revisorerna tog del av den rapport som upprättats över granskningen. En-

ligt revisorernas utlåtande fastställde bankfullmäktige vid sitt möte den 15 mars bankens resultaträkning och balansräkning för 2001.

Verksamhetsberättelse om E. J. Längmans fonder

Vid sitt möte den 15 februari antecknade bankfullmäktige till protokollet att Finska Kulturfonden lämnat redogörelse för E. J. Längmans fonders verksamhet under perioden 1.10.1999–30.9.2001 och vid sitt möte den 12 december att redogörelse lämnats för fondernas verksamhet under perioden 1.10.2001–30.9.2002.

FINANSINSPEKTIONEN

Enligt lagen om finansinspektionen (503/1993), som trädde i kraft den 1 oktober 1993, har bankfullmäktige förvaltningsuppgifter vid Finansinspektionen som fungerar vid Finlands Bank. Finlands Banks direktionens beslutanderätt begränsar sig till resursförvaltning.

Vid bankfullmäktiges möten den 11 april, 29 maj, 5 juni, 23 juli och 22 augusti behandlades förslaget till regeringens proposition med förslag till lag om Finansinspektionen. Bankfullmäktige gav finansministeriet ett yttrande om förslaget och vid ett möte den 22 november gav Finansinspektionens direktör synpunkter på regeringens proposition (RP 175/2002). Enligt lagförslaget skall Finansinspektionens ställning vid Finlands Bank förbli oförändrad. Vidare skall bankfullmäktige få allmänt tillsynsansvar för Finansinspektionens verksamhet. Bankfullmäktige skall också i fortsättningen ansvara för sådana uppgifter i samband med Finansinspektionens förvaltning som enligt lag ankommer på bankfullmäktige. Finansinspektionens direktion skall utöver den årliga förvaltningsberättelsen åtminstone en gång per året lämna bankfullmäktige en berättelse över de mål som satts upp för Finansinspektionens verksamhet och hur de uppnåtts. Som en del av bankfullmäktiges berättelse till riksdagen kunde också Finansinspektionens direk-

tions berättelse till bankfullmäktige vid behov behandlas.

Direktör för Finansinspektionen var ekonomie magister *Kaarlo Jännäri*.

Ordförande i Finansinspektionens direktion var 2002 vice ordföranden i Finlands Banks direktion *Matti Louekoski* som utnämnts till medlem på förslag av Finlands Bank med avdelningschef *Heikki Koskenkylä* som sin personlige suppleant. Vice ordförande var lagstiftningsdirektör *Pekka Laajanan* som utnämnts till medlem på förslag av finansministeriet med lagstiftningsrådet *Ilkka Harju* som sin personlige suppleant. De övriga direktionsmedlemmarna var överdirektör *Tarmo Pukkila* som utnämnts till medlem på förslag av social- och hälsovårdsministeriet med regeringsrådet *Jorma Heikkilä* och fr.o.m. den 1 mars regeringsrådet *Katriina Lehtipuro* som sin personlige suppleant och enligt lagen om finansinspektionen Finansinspektionens direktör *Kaarlo Jännäri* och Försäkringsinspektionens överdirektör *Hely Salomaa*. Vid sitt möte den 22 augusti fastställde bankfullmäktige att Finansinspektionens sammansättning skulle vara oförändrad under den treåriga mandatperiod som började den 1 oktober 2002. Som direktionens sekreterare fungerade Finansinspektionens chefsjurist *Markku Lounatvuori*.

Helsingfors den 15 april 2003

MAURI PEKKARINEN

**EERO HEINÄLUOMA
OLAVI ALA-NISSILÄ
JANINA ANDERSSON
KARI UOTILA**

**ILKKA KANERVA
ARJA ALHO
MARI KIVINIEMI
BEN ZYSKOWICZ**

